

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Власенко Л.В., Кияшко О.В.

Україна, Київ, Національний університет харчових технологій

Аналіз літератури свідчить, що у процесі оволодіння та вдосконалення навичок іншомовного спілкування, важливу роль відіграє навчання аудіювання. Незаперечним є те, що чим краще сприймають студенти мову на слух, там легше їм буде вступати у мовленнєву взаємодію.

Навчання аудіювання, на думку Г.О.Китайгородської, З.О. Кочкіної С.Ф. Шатилова та інших, має випереджати навичкам говорінню.

Під аудіюванням розуміють процес слухання та розуміння усних висловлювань. Аудіювання - це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який забезпечує розуміння того, що слухається на слух, і належить до усної форми мовлення. Метою аудіювання є осмислення почутого мовленнєвого повідомлення.

Аудіювання, як і читання, - високоактивний творчий процес. Те, що почує слухач, залежить не тільки від того, що скаже мовець, а й від зустрічної внутрішньої активності самого слухача, його особистості.

Визначають структуру аудіювання, яка складається з 3-х частин, спонукально-мотиваційної, аналітико-синтактичної і виконавчої. Проте роль і співвідношення цих частин специфічні. Наприклад, мотиваційно-цільовий аспект аудіювання не тільки визначається потребами слухача, але й опосередковується діяльністю говоріння іншого учасника спілкування.

Навички та вміння слухання, які забезпечують розуміння почутого через внутрішню активність слухача, складають мовленнєву компетенцію в аудіюванні. Вона дуже тісно пов'язана з мовною, соціокультурною та іншими видами компетенцій у цьому виді мовленнєвої діяльності.

Щодо психологічних особливостей, то можна відмітити, що сприйняття будь-якого аудіо повідомлення можна поділити на сенсорний та перцептивний рівні.

Сенсорний рівень - це кодування зовнішніх впливів у кодї нервових зв'язків. На перцептивному рівні здійснюється проведення закодованої нервової системи інформації у предметні образи сприйняття. Перцептивний рівень складається з перцептивних дій (виявлення, розрізнення, ідентифікації - наприклад, елементів почутого: слів, синтагм, інтонації ніщо) та розумових операцій: первинного синтезу - аналізу - вторинного синтезу, які, власне, дозволяють утворити цінне повідомлення з окремих елементів, інтегрувати особистісний смисл цього повідомлення.

Процес осмислення сприйнятої мовленнєвої інформації може носити як позитивний. Так і негативний результат. Позитивний результат — це розуміння мовленнєвого повідомлення, що реалізується у відповіді адекватній дії чи зміні психічного стану. Розуміння сприйнятого відбувається в тому випадку, коли розкриті і встановлені зв'язки предметів і явищ дійсності, які наявні у даному аудіо тексті, тобто коли процес Осмислення завершується результатом, адекватним ситуації спілкування. Нерозуміння як негативний результат смислового сприйняття може виражатися у встановленні неадекватних або неповних зв'язків і відношень, які виражені або не виражені в аудіо тексті.

Глибина розуміння залежить від рівня розуміння іншомовного повідомлення. Рівнями розуміння є розуміння плану значення і плану смислу, або рівні мовного і надмовного розуміння. Перший рівень характеризується розумінням буквального і поверхового значення аудіо тексту на основі частини мовних фактів і значень окремих мовних одиниць. До другого рівня відносять розуміння глибинного ситуативного значення аудіо тексту. Досягнення нього рівня відбувається у випадку співпадання інтерпретації мовного значення реципієнтом і вихідною інтерпретацією цього значення автором аудіо тексту.

Сприйняття мовлення на слух супроводжується подоланням труднощів, які викликані переважно трьома факторами індивідуально-психологічними особливостями слухача, умовами сприймання та мовними особливостями мовленнєвого повідомлення. Труднощі значною мірою ускладнюють роботу психофізіологічних механізмів аудіювання.

Недосвідченому аудитору іншомовне мовлення здається суцільним єдиним потоком. Для осмислення всього повідомлення необхідно вичленити в ньому окремі лексико-граматичні ланки (фрази, синтагми, слова) і зрозуміти смисл кожної з них.

Механізм аудіювання передбачає:

- Сприймання потоку звуків і розпізнавання в ньому слів, речень, абзаців тощо. Це відбувається із-за того, що у пам'яті людини зберігаються відповідні звукові образи, які служать на даному разі еталоном
- Усвідомлення значень слів, речень, абзаців. Слухач прогнозує зміст прослуханого за допомогою мовного досвіду.

Таким чином, інше розуміння викладачем психологічних механізмів процесу аудіювання може забезпечити ефективне розроблення системи навчання цього уміння та розроблення серії логічно послідовних вправ, які б формували та розвивали вже сформовані навички у студентів. При цьому необхідно варіювати способи подачі іншомовного матеріалу в залежності від наявного рівня оволодіння іноземною мовою і тих, хто навчається. Отже, можна зробити висновок, що аудіювання, як і читання, високоактивний творчий процес. Те, що почує та зрозуміє слухач, залежить не тільки від того, що скаже мовець, а й від зустрічної внутрішньої активності самого слухача, його особистості.

Перелік посилань

1. Методика навчання іноземних мов у середніх класах навчальних закладах. Підручник. К.: Ленвіт, 1999. - 320с.
2. Програма з англійської мови для університетів/інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект/Колектив авт.: С.Ю.Ніколаєва., М.І.Соловей {керівники), Ю. В. Головач та ін. - К: Київ, держ лінг. ун-т та ін.. 2001. - 245с.
3. Китайгородская Г.А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам - М. Высшая шк., 1982. - 142с.

4. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти Навчальний посібник. - К.: Фірма "ІНКОС", 2006 -248с.